

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
21 NİSAN 2025

Ekonomide Son Geliřmeler

03 UNCTAD: 2025 TEKNOLOJİ VE İNOVASYON RAPORU

05 ABD-ÇİN TİCARET SAVAŞLARI

06 ÖDEMELER DENGESİ

10 TCMB PARA POLİTİKASI KARARI

11 HİZMET ÜRETİM ENDEKSİ

13 KONUT FİYAT ENDEKSİ

14 KONUT SATIŞ İSTATİSTİKLERİ

16 İNŞAAT ÜRETİM ENDEKSİ

17 ÜCRETLİ ÇALIŞAN İSTATİSTİKLERİ

“Yapay Zekâ: Fırsatların Getirdiği Eşitsizlik”

UNCTAD tarafından yayımlanan 2025 Teknoloji ve İnovasyon Raporu, yapay zekânın yalnızca bir teknoloji değil küresel ekonomik ve sosyal yapıları yeniden şekillendiren bir kırılma noktası olduğunu vurguluyor. 2033 yılı itibarıyla piyasa değeri 4,8 trilyon dolara ulaşması beklenen yapay zekânın; nesnelerin interneti, blok zinciri ve elektrikli araçlar gibi teknolojileri geride bırakarak dijital ekonominin lider gücü haline geleceği öngörülüyor. İçerik üretiminden müşteri hizmetlerine kodlamadan ürün tasarımına kadar pek çok alanda dönüşüm sağlayan yapay zekâ, sektörleri dönüştürerek yeni fırsatlar yaratma potansiyeli taşıyor. Ancak bu kazanımların herkes için geçerli olup olmayacağı hala ciddi bir soru işareti.

Rapor, yapay zekânın doğası gereği kapsayıcılıktan uzak olmasının küresel eşitsizlikleri derinleştirme riski taşıdığına dikkat çekiyor. Ayrıca ulusal ve kurumsal düzeyde artan pazar hâkimiyetinin, teknolojik uçurumu daha da derinleştirerek birçok gelişmekte olan ülkeyi yapay zekânın sunduğu fırsatlardan mahrum bırakabileceği uyarısında bulunuyor. Yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi, büyük ölçüde sınırlı sayıdaki ülke ve önde gelen teknoloji şirketleri etrafında yoğunlaşıyor. Özellikle ABD ve Çin merkezli şirketlerin bu alandaki liderliği, teknolojik bölünmeleri derinleştirerek gelişmekte olan ülkelerin geride kalma riskini artırıyor. Altyapı ve uzman insan kaynağının büyük oranda bu ekonomilerde toplanması, gelişmekte olan ülkelerin teknolojik dönüşüme ayak uydurmasını zorlaştırıyor.

“

2022 yılında dünya genelindeki Ar-Ge faaliyetlerinin %40'ı, yalnızca 100 şirket tarafından finanse edildi.

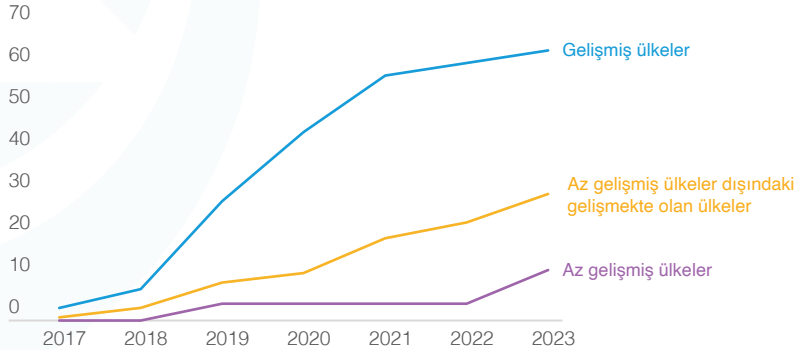
”

“Yapay Zekâya Hazırlık: Altyapı, Veri ve Beceriler”

Rapor, yapay zekânın sunduğu fırsatların ancak stratejik ve bütüncül politikalarla değerlendirilebileceğini vurguluyor. Ülkelerin yapay zekâdan kapsayıcı biçimde faydalanabilmeleri için altyapı, veri ve beceriler olmak üzere üç temel politika alanı belirleyici rol oynuyor. Yüksek işlem gücü ve veri merkezlerine erişim gibi altyapı unsurlarının güçlendirilmesi, kaliteli ve tarafsız veri setlerinin oluşturulması, dijital okuryazarlıktan ileri düzey algoritma geliştirmeye kadar uzanan becerilerin yaygınlaştırılması önem taşıyor.

Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda ulusal yapay zekâ stratejileri bulunmazken mevcut politikaların büyük kısmı ise gelişmiş ülkeler tarafından şekillendirilmiş durumda. Bu nedenle yerel ihtiyaç ve önceliklere uygun ulusal stratejiler geliştirilmesi gerekiyor. Kamu-özel sektör iş birliğiyle altyapının güçlendirilmesi, veri paylaşımında etik standartların oluşturulması ve yapay zekâ alanında yetkin insan kaynağını destekleyecek eğitim ekosistemlerinin kurulması bu alanda başarıyı sağlayabilecek başlıca adımlar olarak öne çıkıyor.

Ulusal Yapay Zekâ Stratejisine Sahip Ülkelerin Oranı (%)

Kaynak: UNCTAD

“Yapay zekâ, dünya genelindeki işlerin %40'ını etkileme potansiyeli taşıyor.”

“Ticaret Savaşlarında Yeni Cephe: Nadir Toprak Elementleri”

Çin Halk Cumhuriyeti, ABD ile devam eden ticaret savaşı bağlamında aldığı yeni bir kararla 3 Nisan 2025 tarihinde yedi nadir toprak elementlerinin ihracatını kısıtlama kararı aldığını duyurdu. Çin Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada disprosiyum, itriyum, samaryum, gadolinyum, terbiyum, lütesyum ve skandiyum olmak üzere yedi nadir elementin ihracatının artık özel lisansa tabi olduğu belirtildi.

Bu metaller, yüksek teknoloji endüstrileri açısından kritik öneme sahip olması ile ön plana çıkıyor. Elementlerin kullanım alanları arasında savaş uçakları, nükleer reaktör kontrol çubukları, akıllı telefon ekranları, lazerler, yenilenebilir enerji sistemleri (örneğin rüzgar türbinleri ve elektrikli araç motorları), süper iletkenler ve tıbbi görüntüleme cihazları bulunuyor. ABD'nin ihracatının %70'inden fazlasının Çin'e bağlı olmasının da ciddi bir arz riskine neden olacağı ve tedarik zincirlerinde önemli aksamaların yaşanabileceği öngörülüyor.

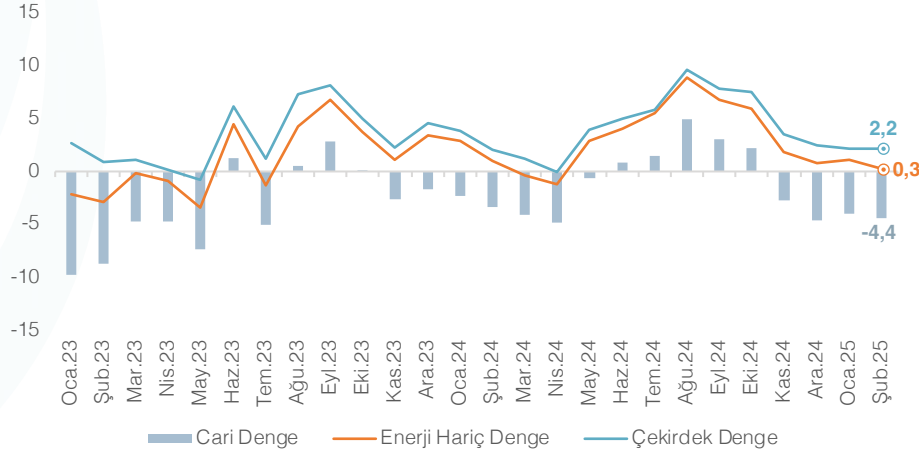
Kısıtlanan Yedi Element ve Kullanım Alanları

“Cari İşlemler Hesabı Yaklaşık 4,4 Milyar Dolar Açık”

Cari işlemler hesabı şubat ayında 4,4 milyar dolar açık verdi. Enerji hariç cari işlemler hesabı 0,3 milyar dolar fazla verirken altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı 2,2 milyar dolar fazla kaydetti.

Cari Denge, Enerji Hariç Denge ve Çekirdek Denge (milyar dolar)

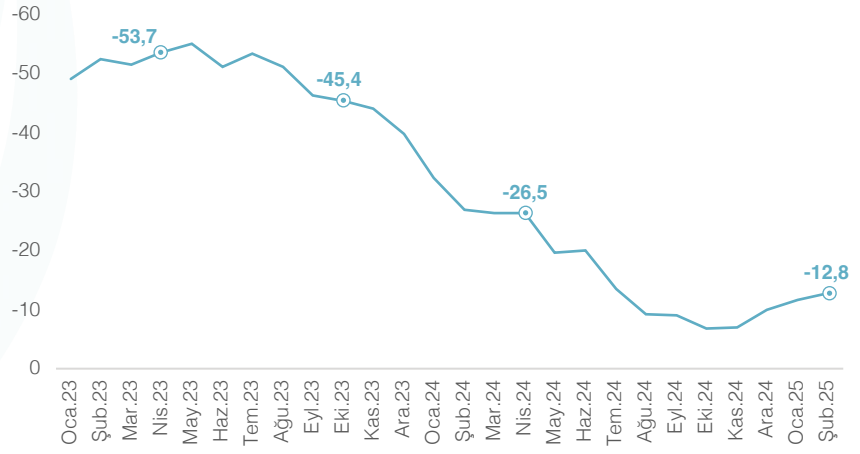

Kaynak: TCMB

“Yıllık Cari Açık 12,8 Milyar Dolar Oldu”

Yıllıklandırılmış cari açık şubat ayında bir önceki aya göre %9,1 artarken bir önceki yılın aynı ayına göre %52,5 oranında azaldı ve 12,8 milyar seviyesinde gerçekleşti.

Cari Denge, 12 Aylık Kümülatif (milyar dolar)

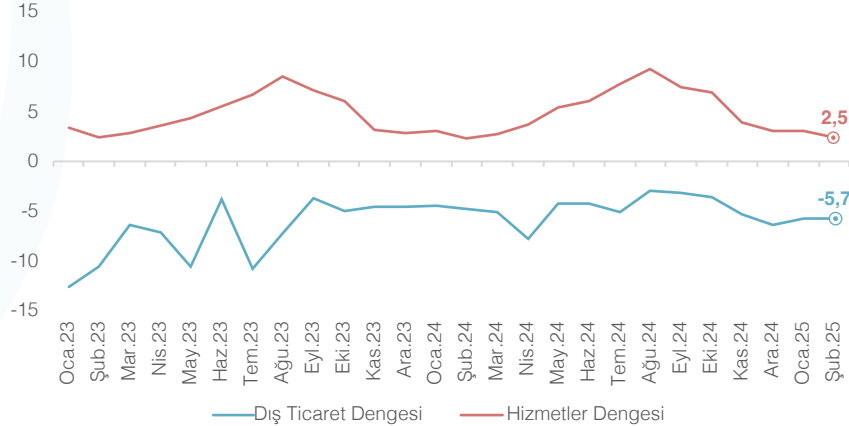

Kaynak: TCMB

“Dış Ticaret Açığı 5,7 Milyar Dolar Seviyesinde Gerçekleşti”

Şubat ayında ihracat ve ithalat hacminde bir önceki aya göre %0,4 oranında artış kaydedildi. Bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat %2,0 artarak 21,2 milyar dolar olurken ithalat %5,7 oranında artarak 26,9 milyar dolar gerçekleşti. Böylece şubat ayında dış ticaret dengesi 5,7 milyar dolar değerinde açık verdi. Hizmetler dengesinde ise aylık net gelir bir önceki aya göre %20,0 azalırken bir önceki yılın aynı ayına göre %4,2 oranında arttı ve 2,5 milyar dolar oldu.

Dış Ticaret ve Hizmetler Dengeleri (milyar dolar)

Kaynak: TCMB

“Rezerv Varlıklar Aylık 2.899 Milyon Dolar Değerinde Azaldı”

Şubat ayında doğrudan yatırımlarda 11 milyon dolar, portföy yatırımlarında 2.566 milyon dolar ve diğer yatırımlar kaleminde 34 milyon dolar değerinde net giriş gerçekleşti. Böylece finans hesabı 2.611 milyon dolar artış kaydetti. Resmi rezervler ise aylık bazda 2.899 milyon dolar azalırken net hata noksan kalemi 1.082 milyon dolar azaldı.

Ödemeler Dengesi Aralık 2023-2024 Dönem Karşılaştırması (milyon dolar)

	Aylık		Ocak - Şubat Dönemi		Yıllık	
	2025	2024	2025	2024	2025	2024
A-Cari İşlemler Dengesi	-4.405	-3.330	-8.407	-5.608	-12.837	-27.015
a-Dış Ticaret Dengesi	-5.730	-4.701	-11.444	-9.052	-58.758	-72.238
İhracat	21.196	20.776	42.303	40.489	259.271	253.879
İthalat	26.926	25.477	53.747	49.541	318.029	326.117
b-Hizmetler	2.453	2.354	5.521	5.482	62.031	56.811
Birincil Gelir	-1.160	-860	-2.378	-1.758	-16.356	-11.936
İkincil Gelir	32	-123	-106	-280	246	348
c-Diğer	-1.128	-983	-2.484	-2.038	-16.110	-11.588
B-Sermaye	-33	-18	15	14	-125	-153
C-Finans	-2.611	2.098	-14.472	6.534	-44.745	-40.499
a-Doğrudan Yatırımlar	-11	198	-536	-410	-4.778	-4.290
b-Portföy Yatırımları	-2.566	-1.539	-4.997	-1.765	-15.209	-8.439
c-Diğer Yatırımlar	-34	3.439	-8.939	8.709	-24.758	-27.770
Rezerv Varlıklar	-2.899	-6.230	3.531	-12.437	16.526	-446
Net Hata Noksan	-1.072	-784	-2.549	-309	-15.257	-13.777

*NOT: Finans hesabında negatif değerler giriş, pozitif değerler çıkış anlamına gelmektedir.

* Tablodaki değerler ödemeler dengesi analitik sunumundan elde edilmiştir.

Kaynak: TCMB

“Merkez Bankası’ndan Faiz Artış Kararı”

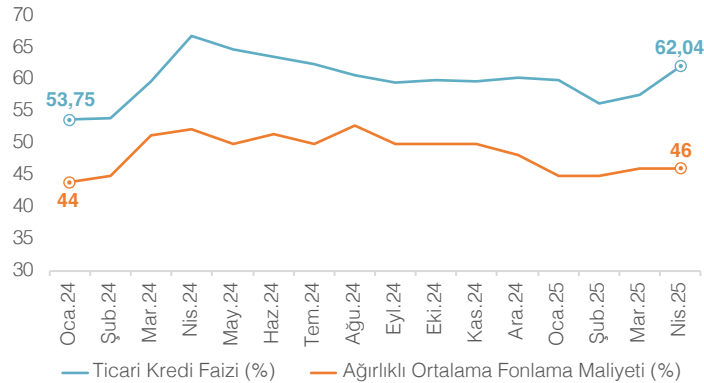
Merkez Bankası politika faizini 350 baz puan artışla %46’ya çıkardı. Gecelik borç verme faizi de 300 baz puan artışla %49’a yükseltildi. Gecelik borçlanma faizi de %41’den %44,5 seviyesine çıktı.

TCMB tarafından yayımlanan karar metninde:

- Enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışlarının dezenflasyon sürecinde risk unsuru olmaya devam ettiği,
- Yurt içi talebin öngörülenin üzerinde seyrettiği ve enflasyonu düşürücü etkisinin azaldığı,
- Hizmet enflasyonunun görece yatay seyredeceği ancak mal enflasyonunun finansal piyasalardaki gelişmelerin etkisiyle yükseleceği

vurgulanmıştır.

Ticari Kredi Faizi ve Merkez Bankası Fonlama Maliyeti (%)

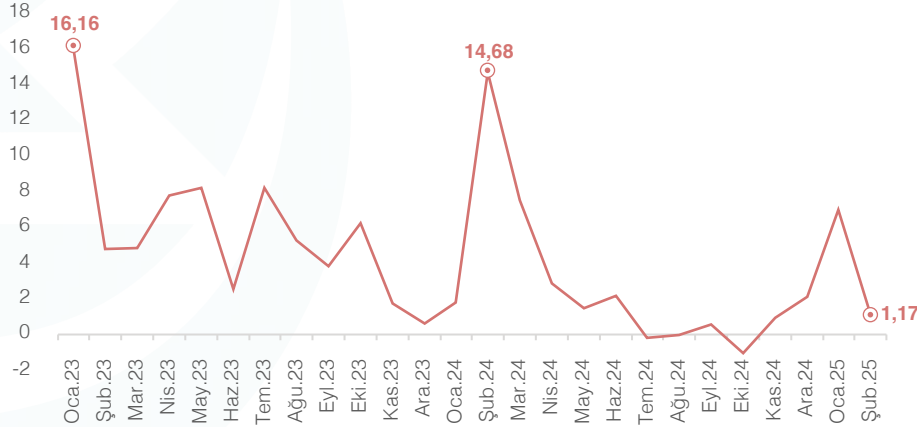

Kaynak: TCMB

“Hizmet Üretim Endeksinde Yıllık %1,2 Artış”

Hizmet sektörü üretim faaliyetlerinin fiyat etkilerinden arındırılmış kısa dönemli hareketlerini ölçmek amacıyla oluşturulan Hizmet Üretim Endeksi, 2025 yılı şubat ayında aylık bazda %2 azalırken yıllık bazda %1,2 artış kaydetti.

Hizmet Üretim Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

“**Hizmet Üretim Endeksi;** hizmet sektöründe belirli bir dönemde üretilen çıktı hacminin, aynı sektörde belirli bir temel yılda üretilen çıktı hacmine oranı olarak tanımlanmaktadır.”

“Şubat ayında Gayrimenkul Sektörü Öne Çıktı”

Hizmet üretim endeksi faaliyet gruplarına göre aylık bazda en fazla artışı %5,2 ile gayrimenkul sektörü kaydetti. Yıllık bazda ise en yüksek artış %11,6 ile idari ve destek sektöründe gerçekleşti.

Hizmet Üretim Endeksi Yıllık ve Aylık Değişim Oranları (%), Şubat 2025

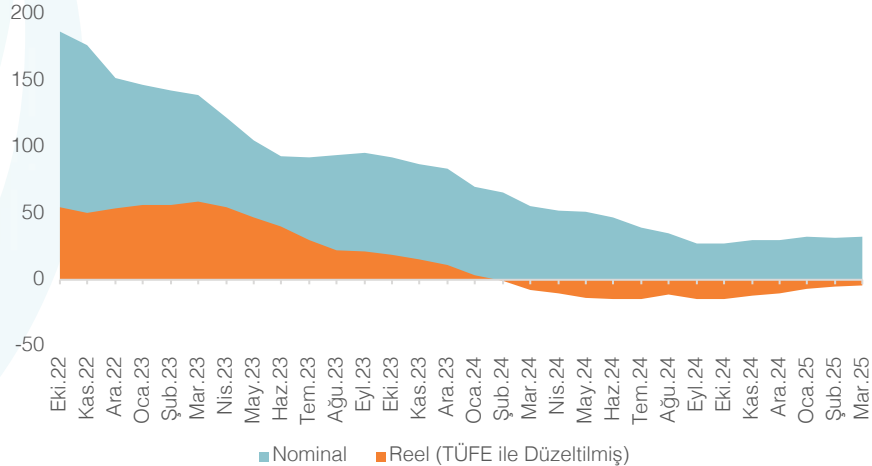

Kaynak: TÜİK

“Konut Fiyat Endeksinde Yıllık %32,3 Artış”

Konut fiyat endeksi (KFE) mart ayında bir önceki aya göre %2,0, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak %32,3 oranında artış gösterdi. Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ile düzeltilmiş KFE'ye göre reel olarak konut fiyatları bir önceki yılın aynı ayına göre %4,2 oranında azaldı. İstanbul, Ankara ve İzmir'in konut fiyatlarında ise yıllık nominal değişimler sırasıyla %30,7, %38,6 ve %32,5 oranlarında artış şeklinde gerçekleşti.

Konut Fiyat Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

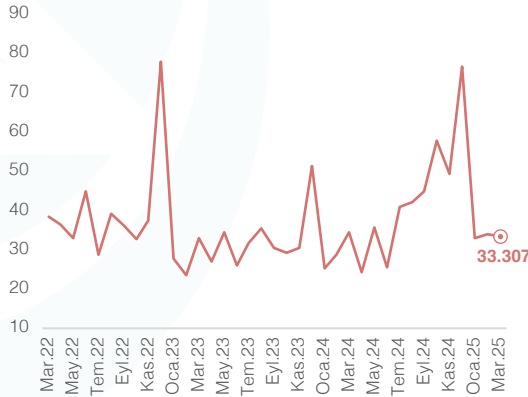

Kaynak: TCMB, TÜİK

“Türkiye’de Mart Ayında 33 bin 307 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

Türkiye genelinde mart ayında konut satış sayısı bir önceki aya göre %1,79 oranında azalış gösterdi. Bir önceki yılın aynı ayına göre ise %5,12 oranında artarak toplamda 110 bin 795 oldu. Gerçekleşen toplam satışların %16,44’ü ipotekli satışlardan oluştu. İlk el satışlar ise bir önceki yılın aynı ayına göre %3,17 oranında azalarak 33 bin 307 olarak gerçekleşti. Toplam konut satışları içerisinde yabancılara yapılan satışlar bir önceki yıla kıyasla %11,47 oranında azaldı ve bin 574 oldu. Toplam konut satışları içerisinde yabancılara yapılan konut satışının payı ise %1,4 olarak gerçekleşti.

İlk El Satış Sayıları (Türkiye)

Kaynak: TÜİK

Yabancılara Yapılan Satışlar (Türkiye)

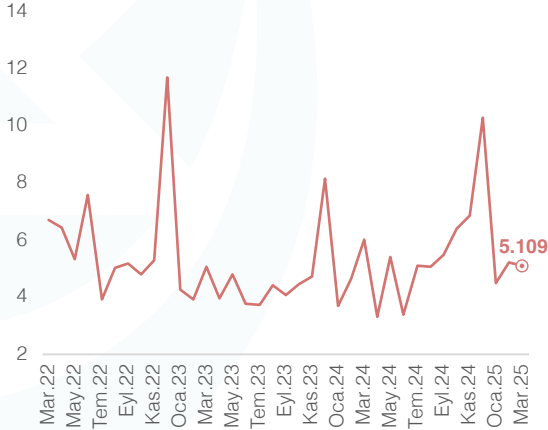

Kaynak: TÜİK

“İstanbul’da Mart Ayında 5 bin 109 İlk El Konut Satışı Gerçekleşti”

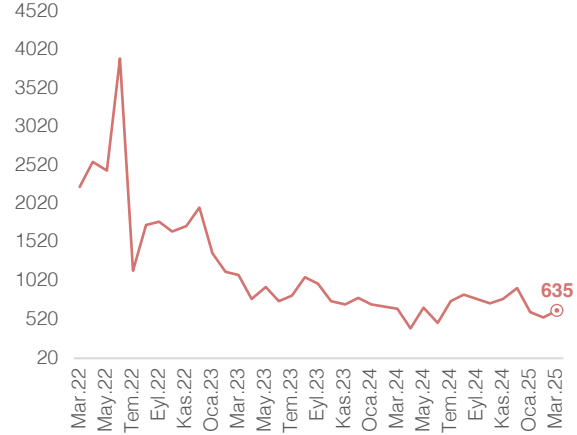
İstanbul özelinde mart ayında toplam 19 bin 820 konut satışı gerçekleşti. İlk el satışlar ise bir önceki yılın aynı ayına göre %15,16 azalarak 5 bin 109 oldu. Böylece toplam satışların %25,77’si ilk el satışlardan oluştu. Yabancılara yapılan konut satışları ise şubat ayında 539 iken mart ayında 635 olarak gerçekleşti.

İlk El Satış Sayıları (İstanbul)

Kaynak: TÜİK

Yabancılara Yapılan Satışlar (İstanbul)

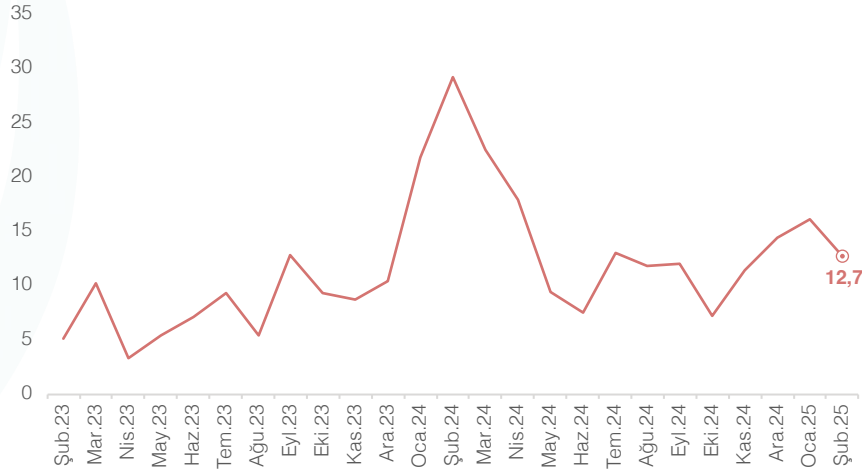

Kaynak: TÜİK

“İnşaat Üretiminde Yıllık %12,7 Artış”

İnşaat üretim endeksi, 2025 yılı şubat ayında bir önceki aya göre %0,3 oranında azalırken bir önceki yılın aynı ayına göre %12,7 arttı. Alt sektörler incelendiğinde aylık bazda bina inşaatında %0,9 ve bina dışı yapıların inşaatında %0,2 azalış gerçekleşti. Özel inşaat faaliyetlerinde ise bir önceki aya göre %1,6 artış yaşandı. Yıllık bazda ise bina inşaatı %14,9, bina dışı yapılar %10,3 ve özel inşaat faaliyetleri %7,1 oranında artış gösterdi.

İnşaat Üretim Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

“Sanayide Ücretli Çalışan Sayısı Yıllık Bazda %2,2 Azaldı”

Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörlerinde toplam ücretli çalışan sayısı, 2025 yılı şubat ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,1 artarak 15 milyon 293 bin 843 kişiye ulaştı. Bu genel artışa rağmen sanayi sektöründeki ücretli çalışan sayısında düşüş eğilimi devam etti. Söz konusu sektörde, çalışan sayısı bir önceki yılın aynı ayına göre %2,2 oranında azaldı. Diğer yandan inşaat sektöründe yıllık bazda %2; ticaret ve hizmet sektörlerinde ise %2,9 oranında artış kaydedildi.

Aylık veriler incelendiğinde toplam ücretli çalışan sayısı bir önceki aya göre %0,1 oranında azaldı. Alt sektörler bazında değerlendirildiğinde; sanayi sektöründe %0,4, inşaat sektöründe ise %0,7 oranında düşüş yaşandı. Buna karşılık ticaret-hizmet sektöründe %0,1’lik sınırlı bir artış gözlemlendi.

Ücretli Çalışan Sayılarının Sektörlere Göre Dağılımı, Şubat 2025

Sektörler (Bin Kişi)	Şubat 2025	Şubat 2024	Yıllık Fark	Yıllık Değişim (%)
Toplam (Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler)	15.293.843	15.125.704	168.139	1,1
Sanayi	4.909.897	5.019.332	-109.433	-2,2
Madencilik ve taş ocakçılığı	134.850	137.351	-2.501	-1,8
İmalat	4.571.650	4.677.927	-106.277	-2,3
Elektrik, gaz, buhar	138.577	136.863	1.714	1,3
Su temini; kanalizasyon	64.820	67.191	-2.371	-3,5
İnşaat	1.755.150	1.720.470	34.680	2
Ticaret ve hizmetler	8.628.796	8.385.902	242.894	2,9
Ticaret	3.368.645	3.282.846	85.799	2,6
Ulaştırma ve depolama	1.252.187	1.203.089	49.098	4,1
Konaklama ve yiyecek	1.163.464	1.109.966	72.498	6,6
Bilgi ve iletişim	293.364	289.470	3.894	1,3
Finans ve sigorta faaliyetleri	353.772	338.872	14.900	4,4
Gayrimenkul	120.071	120.268	-197	-0,2
Mesleki, bilimsel ve teknik	656.606	643.883	12.723	2
İdari ve destek	1.420.687	1.416.508	4.179	0,3

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr